

RUKOVOĐENJE VEZOM U TAKTIČKIM JEDINICAMA ZDRUŽENOG SASTAVA

Rukovoditi vezom je naučno, plansko, sistematsko, neprekidno i pravovremeno sagledavanje problema veze i traženje najcelishodnijih rešenja, radi izvršenja zadataka koji se pred vezu postavljaju. Da bi se pravilno rukovodilo vezom potrebno je da sve starešine, a posebno najodgovornije (komandanti i komandiri, načelnici štabova i njihovi organi i načelnici rodova i službi), poznaju: mogućnosti sredstava veze (taktičko-tehničke osobine), rukovanje jedinicama veze i način korišćenja sredstava veze, norme rada i način upotrebe jedinica veze, načela organizacije veza u taktičkim jedinicama združenog sastava, osnovne mere zaštite veza od mogućih dejstava neprijatelja (nuklearnih, elektronskih, vazdušnodessantnih, diverzantskih, i dr.) i sadržaj i obim rada vlastitog organa veze.

Ispunjavanje ovih uslova i dosledna primena usvojenih načela (u skladu sa pripremom i izvođenjem borbenih dejstava), obezbeđuje solidne osnove za pravilno rukovođenje vezom.

Vezom rukovodi komandant preko načelnika štaba, koji se stara za pravovremenu organizaciju i neprekidnost veze. Komandant može rukovoditi vezom neposredno preko organa veze taktičke jedinice združenog sastava. Kao osnova za rukovođenje vezom u jedinicama služi komandantova odluka. Pored osnovne zamisli i zadataka neposredno potčinjenim jedinicama (elementima borbenog poretka), komandant odlukom precizira:

— organizaciju komandovanja (način komandovanja potčinjenim i jedinicama ojačanja, uključujući i jedinice teritorijalne odbrane u zoni dejstva, formiranje privremenih komandi, određivanje rejona komandnih mesta vlastite jedinice (KM, RKM, PKM i NKM) i KM neposredno potčinjenih jedinica, organizaciju borbenog obezbeđenja i organizaciju veza sa jedinicama u pozadini neprijatelja);

— organizaciju sadejstva (način sadejstva pojedinih elemenata borbenog poretka, sadejstvo sa susedima, sa jedinicama podrške, teritorijalne odbrane u zoni dejstva i sa jedinicama u pozadini neprijatelja, ako to pretpostavljeni nije regulisao svojom zapovesti);

- gotovost za dejstvo,
- gotovost veza i
- vreme dostavljanja redovnih i vanrednih borbenih izveštaja.

U toku izvođenja borbenih dejstava, a u skladu sa razvojem situacije, komandant, pored ostalog, naređenjima reguliše promene u organizaciji komandovanja i sadejstva u taktičkoj jedinici združenog sastava.

Za organizaciju i uspostavljanje veza od presudnog je značaja da načelnik štaba pravovremeno upozna organa veze sa: zadatkom združene jedinice, osnovnom zamisli (kada se daje) i odlukom komandanta (ako organ veze nije prisustvovao njenom saopštenju), promenama borbene situacije koje utiču na organizaciju veze, promenama u organizaciji komandovanja i sadejstva, kojim jedinicama (elementima borbenog poretka) i u kojoj fazi dejstva treba obezbediti najsigurniju vezu; pripremama, načinom i vremenom premeštanja komandnih mesta taktičke jedinice združenog sastava, i dr.

Organ veze združene jedinice neposredno planira, organizuje i rukovodi vezom, i obezbeđuje najcelishodnije angažovanje jedinica veze. Planiranje, organizovanje i uspostavljanje veza on zasniva na zadatku združene jedinice, naređenju veze pretpostavljene komande, naređenju načelnika štaba za organizovanje veze, jačini i stanju snaga i sredstava veze i na neprekidnom praćenju razvoja borbene situacije.

Organ veze je potčinjen načelniku štaba, a u stručnom pogledu i organu veze pretpostavljene komande. Osnovne obaveze organa veze su: da se stalno i neposredno brine za borbenu gotovost jedinica veze (osposobljenost ljudstva i uvežbanost jedinica, materijalno-tehničko snabdevanje i ispravnost sredstava i materijala veze), da poznaje zadatke združene jedinice i naređenje veze pretpostavljene komande, da naučno i svestrano ceni situaciju veze ostvarujući neprekidno saradnju sa odgovarajućim organima komande i da je uvek spreman za podnošenje (komandantu ili načelniku štaba) predloga za organizaciju veze i upotrebu jedinica veze, da je u potpunosti upoznat sa odlukom komandanta, da izrađuje plan veze taktičke jedinice združenog sastava i pravovremeno izdaje (dostavlja) naređenja veze potčinjenima, zatim da neposredno rukovodi vezom i lično kontroliše njenu gotovost, stalno prati razvoj borbene situacije i u skladu sa odlukama (naređenjima) komandanta (NŠ) dopunjava i menja postojeću organizaciju veze, prilagođavajući je novonastaloj situaciji i promenama u organizaciji komandovanja i sadejstva i da neposredno rukovodi pripremom i premeštanjem centara veze. Zaštitom kriptografske službe rukovodi organ veze i saraduje sa organima komande na pripremi i izradi dokumenata za tajno komandovanje.

Iznete obaveze komandanta ili načelnika štaba i organa veze u rukovođenju vezom ne bi bile potpune ukoliko se ne sagledaju i obaveze ostalih organa komande združene jedinice prema vezi i organu veze.

Skoro svi organi komande taktičke jedinice združenog sastava na odgovarajući način u potrebnom obimu učestvuju u rešavanju organizacije komandovanja i sadejstva. Oni ovo ostvaruju u pripremi i u izvođenju borbenih dejstava predlozima koje podnose komandantu ili načelniku štaba. Pri razmatranju upotrebe jedinica rodova i službi stalno treba imati u vidu način i mogućnost komandovanja. Nije redak slučaj da se ovo pitanje zanemaruje ili se površno rešava i to bez studiozne i svestrane analize. Formiranje više rodovskih elemenata za izvršavanje određenog zadatka ponekad je u suprotnosti sa mogućnostima materijalnog obezbeđenja neposrednog komandovanja, bilo zbog nedostatka sredstava veze ili njihovih nezadovoljavajućih taktičko-tehničkih osobina. Odgovarajući organi štaba, rodova i službi trebalo bi da ovo imaju u vidu kada postavljaju zahteve organima veze. Ima pojava da pojedini odgovorni organi komande predlažu rejone komandnih mesta za svoju i neposredno potčinjene jedinice a da se prethodno ne konsultuju i saglase organi veze. Ovo se često radi samo formalno da bi se zadovoljile obaveze u odnosu na komandna mesta, a ne i da se analizira da li predloženi rejoni i njihov međusobni raspored odgovaraju propisanim uslovima u kojima je moguće održavanje sigurne i neprekidne veze. Organizacija komandovanja ne trpi površnost. Ona mora biti do detalja isplanirana i materijalizovana, uključujući i mogućnost posredovanja. Ovo tim više ako se imaju u vidu i jedinice teritorijalne odbrane. U protivnom, nepotpunost rešavanja ovog pitanja redovno utiče na pravovremenost, sigurnost i neprekidnost uspostavljanja i održavanja veze, što može dovesti u pitanje neprekidnost i sigurnost komandovanja.

Polazeći od činjenice da su organi štaba, rodova i službi odgovorni, pored ostalog, za organizaciju komandovanja i veze sa neposredno potčinjenim jedinicama svoga roda — službe, to im nameće i odgovarajuće obaveze prema vezi i organu veze združene jedinice.

Obaveze pomenutih organa komande taktičke jedinice prema organu veze su brojne i raznovrsne, ali je neophodno istaći osnovne obaveze, bez kojih organ veze, kao neposredni planer i organizator veze, ne može izvršavati svoje zadatke. Da bi organ veze združene jedinice mogao udovoljiti zahtevima štaba, rodova i službi i da bi mogao organizovati vezu u celini, neophodno je da ga ostali organi komande pravovremeno upoznaju sa zadacima i načinom upotrebe jedinica rodova i službi na celoj dubini zadatka, organizacijom komandovanja i sadejstva, a u toku izvođenja dejstava sa promenama koje mogu nastati u razvoju borbe, a posebno sa onima u organizaciji komandovanja koje zahtevaju i promene u organizaciji veze. To znači da je uzajamna saradnja obavezna i mora biti neprekidna.

Operativni organ upoznaje organa veze sa prethodnim naređenjem potčinjenim jedinicama (ako komandant ili načelnik štaba nije ovo učinio) ukoliko je ovo potrebno za donošenje rešenja o organizaciji veze. U toku procene situacije operativni organ daje organu veze podatke o načinu upotrebe vlastitih snaga (pešadij-

skih, oklopnih i teritorijalnih), o ojačanjima i zadacima. Sa organom veze operativni organ usaglašava predlog za izbor rejonu komandnih mesta. Po potrebi zajednički razmatraju i utvrđuju najcelishodniji način prenošenja zapovesti i naređenja neposredno potčinjenim jedinicama. Operativni organ objedinjuje i upućuje grupu za izviđanje rejonu KM i RKM (NKM) u skladu sa naređenjem načelnika štaba. Sa organom veze utvrđuje obim učešća jedinice veze u obezbeđenju KM, CV i rejonu njihovih rasporeda u sklopu obezbeđenja KM. Na zahtev načelnika štaba, zajedno sa organom veze, priprema predlog o načinu premeštanja komandnih mesta i izrađuje plan premeštanja osnovnog i rezervnog KM. U toku izrade borbenih dokumenata (a posebno dokumenata za tajno komandovanje) saraduje sa odgovarajućim organima štaba, rodova i pozadine. Sem toga oni zajedno utvrđuju izraze radi prilagođavanja datoj borbenoj situaciji (reči, delove rečenica ili celu rečenicu i dr.). Ovi izrazi se koriste za prenošenje naređenja, za izveštaje i obaveštenja koja se prenose tehničkim sredstvima veze. Organ veze, angažujući i organa za šifru, određivaće za date izraze (nazive) kodove (signale) kojima će se sadržina naređenja, izveštaja i obaveštenja, prenositi sredstvima veze. Operativni organ upoznaje organa veze sa tokom razvoja borbene situacije, bilo da ga poziva k sebi ili da ovaj po svom nahođenju dolazi operativnom organu (ovo se može ostvariti i telefonskom ili interfonskom vezom na KM) i usaglašavaju mišljenja o najcelishodnijem obezbeđenju neprekidnosti komandovanja u skladu sa borbenom situacijom.

Obaveštajni organ upoznaje organa veze sa podacima o neprijatelju koji mogu uticati na stabilnost i neprekidnost veza. U ove podatke spadaju i otkrivena sredstva za elektronska dejstva i njihov rejon rasporeda. Zajednički razmatraju i predlažu najcelishodnije mere za uništavanje ili neutralisanje centara veza i otkrivenih sredstava za elektronska dejstva; razmenjuju mišljenja o verovnim rejonima spuštanja vazdušnih desanata o mogućeg broju, vrsti i njihovoj jačini u zoni dejstva združene jedinice. Razmenjuju mišljenja o broju i jačini nuklearnih projektila i hemijskih udara kao i o verovatnim rejonima njihove upotrebe u zoni dejstva združene jedinice, cene jačinu avijacije i težište njenoga dejstva. Obaveštajni organ upoznaje organe veze sa načinom upotrebe izviđačke jedinice i postavlja mu zahtev kako da obezbedi odgovarajuće podatke za vezu u skladu sa postavljenom organizacijom komandovanja organima izviđanja. Zajedno sa organom veze razmatra mogućnost najcelishodnijeg obezbeđenja veze sa štabovima i jedinicama teritorijalne odbrane koje su od posebnog značaja za izviđačku delatnost.

Organ bezbednosti daje organu veze podatke o mogućnosti diverzantskim dejstvima neprijatelja i rejonima rasporeda već otkrivenih diverzantskih i ubačenih grupa u zoni dejstva združene jedinice. Tesno saraduju o merama bezbednosti na centrima veza, a posebno na obezbeđenju šifre i kontroli tajnosti vođenja saobraćaja tehničkim sredstvima veze. Zajednički razmatraju mere o bez-

bednosti saobraćaja koji se vodi sredstvima veze i podnose komandantu (načelniku) združene jedinice konkretne predloge za realizaciju ovih mera. Organ bezbednosti traži od organa veze odgovarajuće podatke za organizaciju, uspostavljanje i održavanje veza sa jedinicom vojne policije. Sa organom veze razmatra najcelishodniji način održavanja veze sa organima bezbednosti štabova narodne odbrane, jedinicama teritorijalne odbrane i organima vlasti u zoni dejstva združene jedinice.

Artiljerijski organ upoznaje organa veze sa: sastavom, zadacima i načinom upotrebe artiljerijskih jedinica za vreme pripreme i u toku izvršenja zadatka združene jedinice, rejonima osnovnog i narednog KM artiljerijskih grupa i protivtenkovskog odreda; zahtevom za organizaciju veze u skladu sa predviđenom organizacijom komandovanja i sadejstva, kao i sa promenama artiljerijske situacije, koja utiče na promene u organizaciji komandovanja, sadejstva i veze.

Organ inžinjerije upoznaje organa veze sa: načinom upotrebe inžinjerijskih jedinica, inžinjerijskim ojačanjima (ako se dobiju), organizacijom komandovanja organima inžinjerijskog obezbeđenja (GOP, GZ, PGZ, rezerva) i rejonima njihovog rasporeda, mestima prelaska preko reke i njihovom organizacijom komandovanja. Na osnovu upotrebe inžinjerijskih jedinica i njihovih ojačanja usaglašava se najcelishodnija organizacija veze, a organ veze daje odgovarajuće podatke za uspostavljanje i održavanje pojedinih vrsta veza. U radu na utvrđivanju komandnih mesta rešavaju se i mogućnosti angažovanja inžinjerijskih jedinica na utvrđivanju pojedinih elemenata centara veze. U svakoj nastaloj promeni borbene situacije u inžinjeriji, koja utiče na organizaciju komandovanja i veze sa potčinjenim inžinjerijskim jedinicama, obaveštava organe veze i zajednički rešava s njima organizaciju veze u skladu sa nastalim promenama.

Organ protivvazdušne odbrane združene jedinice upoznaje organa veze sa organizacijom službe javljanja i obaveštavanja (brojem VOST-ova i rejonima njihovog rasporeda, razmeštajem OC PVO, podacima dobivenim od pretpostavljene komande i dr.), načinom upotrebe lake protivtenkovske artiljerije, jedinicama ojačanja i rejonima rasporeda njihovih komandnih mesta. Na osnovu organizacije službe javljanja i obaveštavanja i upotrebe neposredno potčinjenih jedinica lake protivavionske artiljerije organ PVO postavlja zahtev organu veze za obezbeđenje veze. Stoga zajednički razmatraju i usaglašavaju najcelishodniju organizaciju veze i način prenošenja potčinjenima signala obaveštavanja o vazdušnoj opasnosti a posebno onim jedinicama koje u formacijskom sastavu nemaju namenska sredstva veze. O promenama situacije u PVO koja utiče na organizaciju komandovanja, javljanja i obaveštavanja upoznaje organe veze i zajednički razmatra s njima najpovoljnija rešenja za dalju organizaciju veza, i sve to u vidu predloga podnosi načelniku štaba na saglasnost.

Organ ABHO upoznaje organe veze sa zadatkom jedinice načinom njene upotrebe i rejonima rasporeda dekontaminacionih

stanica, glavne osmatračke stanice, osmatračnicama ABHO i podacima o ABHO koja su dobijena od pretpostavljene komande. Zajedno sa organom veze on razmatra najcelishodniju organizaciju veze sa elementima ABHO združene jedinice, uključujući i vezu sa osmatračkim stanicama potčinjenih kao i način prenošenja signala PNHB opasnosti potčinjenima. Na osnovu iznetog organ veze daje (obezbeđuje) potrebne podatke za uspostavljanje i održavanje pojedinih vrsta veza. O promenama ABH situacije, koje uslovljavaju promene u organizaciji komandovanja i veza sa neposredno potčinjenim jedinicama (elementima) ABHO, sa organom veze razmatra i usaglašava najpovoljnija rešenja za obezbeđenje sigurnosti, neprekidnosti i pravovremenosti veza.

Organ pozadine (pomoćnik komandanta za pozadinu i operativno-pozadinski organ) upoznaje organa veze sa: zadacima pozadinskih jedinica i ustanova, predviđenom organizacijom komandovanja pozadinskim jedinicama, zahtevima za organizaciju veze sa pozadinskim jedinicama (stranicama), rejonom rasporeda PKM i NPKM; rejonima rasporeda komandnih mesta komande i odeljka baze, sanitetskim stanicama i načinom upotrebe saobraćajne jedinice. Ukoliko mišljenja pozadinskog organa i organa veze nisu identična o izboru rejona PKM i NPKM i rasporeda komandnih mesta neposredno potčinjenih pozadinskih komandi i jedinica, oni su dužni da ih usaglase, pri čemu je važno da se obezbedi sigurnost i neprekidnost komandovanja i to, pre svega, tehničkim sredstvima veze. Operativno-pozadinski organ (u skladu sa naređenjem pomoćnika komandanta za pozadinu), pri izviđanju rejona PKM (NPKM) i njegovom premeštanju postupa u celini kao i operativni organ štaba združene jedinice. On tesno saraduje sa organom veze u snabdevanju jedinica materijalno-tehničkim sredstvima veze, njihovom opravkom i održavanjem. Sem toga dužan je da pravovremeno upoznaje organa veze sa promenama situacije u pozadini. Zajednički razmatraju, usaglašavaju i donose najcelishodnija rešenja radi obezbeđenja snabdevanja jedinica materijalno-tehničkim sredstvima veze i obezbeđenja sigurne i neprekidne veze sa pozadinskim jedinicama taktičke jedinice združenog sastava.

Sa ostalim organima komande organ veze saraduje o pitanjima iz domena rada ovih organa, u obimu koji se odnosi na rod veze u taktičkim jedinicama združenog sastava.

Pukovnik *Dušan TOMIĆ*
Potpukovnik *Borivoje RISTIĆ*